

SİVASLI ÂŞIKLARIN MARMARA DEPREMİ İLE İLGİLİ DESTANLARI

Dr. Doğan Kaya*

Âşık Edebiyatı alanında ayrı bir önemi haiz olan destanlar, ihtiva ettikleri konular yönüyle edebiyata, tarihe, coğrafyaya, sosyolojiye, sosyal psikolojiye hatta tıp alanına katkıda bulunur. Âşıkların akla gelebilecek hemen her konuyu hikâye ettikleri bu eserler, bir bakıma söylediğimiz alanlar için vesika hükmündedir. Bu sözümüz, 17 Ağustos 1999'da vuku bulan Marmara Depremi için de söz konusudur. Marmara depremi konusu işlenirken fotoğraf, film, haber yazıları, röportajların yanında âşıkların ortaya koydukları destanların da ayrıca ele alınması gerekir. Bizi böyle bir çalışmaya sevk eden düşünce de bu olmuştur.

Âşıklar yatağı olarak nitelendirilen Sivas'taki âşıklar, tüm yurdu derinden etkileyen Marmara Depremi karşısında duyarsız kalmamış düşünce, inanç, kanaat ve dileklerini şiirleştirerek ölümsüzleştirmiştir. Biz, çalışmamızla ilgili olarak dokuz şiir tespit edebildik. Bunlar; *Alimî, Derdiyâr, Dost Cemalîl, Halil İbrahim Bacak, Halil İbrahim Bacak, İbrahim Aydın, Ömer Tombul, Rabia, Şükrü Karataş*'a ait olan şiirlerdir.

Sivaslı âşıklar şiirlerinde, Marmara Depremi, çeşitli yönlerden değerlendirmişlerdir. Bunlar yedi grupta toplayabiliriz.

1. Deprem tarihiyle ilgili bilgiler,
2. Deprem sebebiyle ve oluşuyla ilgili ifadeler,
3. Deprem anıyla ilgili ifadeler,
4. Deprem coğrafyası,
5. Deprem sonrasıyla ve depremin acımasızlığıyla ilgili ifadeler,
6. İnsanların tavırları ve icraatları,
7. Dualar ve dilekler.

.....

1. Deprem tarihiyle ilgili bilgiler

Bu konuda beş şiirde bilgiler bulunmaktadır. Şiirlerde 17 Ağustos 1999 günü saat 03.00'te vuku bulduğuna işaret edilmiştir.

- Bin dokuz yüz doksan dokuz senesi On yedi Ağustos gecesi (1)*
- On yedi Ağustos doksan dokuzda (2)
- Gece saat üçte bu deprem alarmını kurmuş. (2)
- Saat üçte yer oynadı yerinden. (5)
- Yıl iki bine az kala, başa geldi türlü belâ. (7)
- On yedi Ağustos yıl Doksan dokuz. (9)

---

* C. Ü. Fen-Ed. Fak. TDE Böl. Öğr. Üyesi. 58 140 / Sivas, drdogankaya@gmail.com

* Numaralar ilgili şiirlere aittir.

2. Depremın sebebiyle ve oluşuyla ilgili ifadeler

Üç şiirde depremin Allah'ın bir takdiri olduğu, fayların kırılması, müteahhitlerin hatalı davrandıkları ve denizin verdiğini geri aldığına temas edilmiştir.

- Marmara kırık faylara ne yapsın? (1)
- Mütayitler hataya düştü. (8)
- Deniz verdiğini geri alıyor. (8)
- Bu büyük kudret Allah'tan geldi. (9)

3. Deprem anıyla ilgili ifadeler

Yedi şiirde, depremin oluşu bütün çıplaklığıyla dile getirilmiştir. Buradaki ifadelere göre; deprem anında denizin üstü kararmış; yerler yarıp parçalanmış; binalar ve fabrikalar yıkılmış; direkler devrilmiş, kablolar kısa devre yapmış; o sırada uyumakta olan nice canlar telef olmuş; canını kurtarmak için balkondan, camdan atlayanlar olmuş; inilti, feryatlar yükselmiştir.

- Deniz üstüne kara duman çöktü. (1)
- Yerler parçalandı. (1)
- Canlar telef oldu. (1)
- Feryatlar yükseldi. (1)
- Binalar yıkıldı. (1)
- Bu deprem, ölüm zillerini çaldı. (2)
- Bu deprem, ölenin çoğunu uykuda seçti. (2)
- Kimisi balkondan camdan atladı. (2)
- Yer yarıldı, gümbür gümbür çatladı. (2)
- Direkler devrildi, ceryan patladı. (2)
- Zalim deprem yataklarda avladı. (5)
- Siren, fabrikalar durdu. (6)
- Dağlar ikiye ayrıldı. (6)
- Enkazlarda kollar kopar. (6)
- Kimi can verir, kimi inler. (6)
- Ağlaşır yavrular, annemiz n'oldü. (9)
- Depremzedeler kışa tutuldu. (9)
- Deprem, nice fabrikalar yıktı. (9)

4. Deprem coğrafyası

İncelediğimiz şiirlerde 17 Ağustosta Adapazarı, Bolu, Değirmendere, Düzce, Gölcük, İstanbul, Kaynaşlı, Kocaeli (İzmit), Marmara, Sakarya ve Yalova'nın depremden etkilendiğinden söz edilmiştir.

- İzmit'le Yalova Gölcük kayboldu. (1)
- Sakarya, İzmitler Adapazarı... (3)
- Kaynaşlı, Düzce, Bolu Dağı... (3)

Değirmendere, Düzce, Bolu... (4)
 Yer oynadı, Yalova yere battı. (4)
 İstanbul Kocaeli Sakarya Bolu. (5)
 Deprem Marmara'yı vurdu. (6)
 İzmit'i Yalova'yı yıkıp viran etti. (6)
 Adapazarı, Bolu (7)
 Ne Adapazarı ne Gölcük kaldı. (9)

5. Deprem sonrasıyla ve depremin acımasızlığıyla ilgili ifadeler

40-45 saniye kadar süren deprem, geride çok acı bir manzara bırakmıştır. Şehirler, ilçeler, köyler yerle bir olmuş; köprüler yıkılmış, yollar kapanmış; on binlerce insan vefat etmiş; pek çok çocuk öksüz ve yetim kalmış; nice insan sakat kalmış, birçoğu isimsiz olarak toplu şekilde defnedilmiş; Türkiye'nin sanayisi çökmüş ve Türk milleti bu depremle can evinden vurulmuştur.

Körpecik yavrular uykuda öldü sesleri çıkmıyor. (1)
 Nefesler kesilmiş haller çaresizdir. (1)
 Bu deprem on binlerce canı aldı. (2)
 Bu depremin cesedi sakatı boldu. (2)
 Bu deprem, on beş bin cana mal oldu. (2)
 Genç-yaşlı demeden aldı götürdü. (2)
 Yaralıyı sakat koydu. (2)
 Bu deprem, sayısız insanı sildi. (2)
 İsmi yazılmayan toplu mezarlar. (3)
 Gençlik çağında nice canlar gitti. (3)
 Türkiye'nin can damarı sanayi depremde yıkıldı, çöl oldu. (4)
 Enkazın altları binlerce ölü. (4)
 Söylemesi kolay yaşaması zor, sen git de çadırda yaşayana sor. (4)
 Toprağın altında binlerce ölü. (5)
 Yarından kimsenin umudu yoktur. (5)
 Şehirler, ilçeler yerle bir oldu. (5)
 Enkazın altları cesetle doldu. (5)
 Binlerce masumun yüzleri soldu. (5)
 Sağ kalanlar yana döne ağladı. (5)
 Milletimiz can evinden vuruldu. (5)
 Yıkılmış köprüler yolu bozulmuş. (5)
 Toprak altında binler. (6)
 Araç yok, yollar kapandı. (7)
 Yuvalar hep peren peren dağıldı. (8)

6. İnsanların tavırları ve icraatları

Sivaslı âşıkların deprem sonrası ülkede yaşayan insanların tavırları ve yapmak istedikleri hakkındaki düşünceleri şöyledir: Ülke insanının tamamı

ağlamaktadır. Millet karalar bağlamıştır. Bu feci olay karşısında hasım kalmamış, düşmanlar dahi dost olmuştur. Ocaklar sönmüş, depremzedeler çaresiz kalmıştır. Binlerce insan enkazın altında kalmış, insanlar sakat kalmıştır. Herkes yardımda bulunmak için el ele vermiştir. Hemen hemen bütün devletler yardımda bulunmuştur.

- Böyle (vay)lara yürekler dayanmaz. (1)
- Yetmiş milyon ağlar. (1)
- Bu acılara yüreğim dayanmaz. (3)
- Düşmanlar dost oldu hasım kalmadı. (3)
- O feryatlar kulağımdan gitmiyor. (3)
- El ele verildi yara sarıldı. (5)
- Bunlara yürek dayanmaz. (5)
- Yıkılan evlerde ışıklar yanmaz. (5)
- Petrol ateş aldı alevler sönmez. (5)
- Türk milleti kara bağlar. (6)
- Analar ah çeker ağlar, yaşları sel oldu. (6)
- Bu yaraya can dayanmaz. (7)
- Kışladaki generaller er erbaş subay ağladı. (7)
- Milyonlarca ocak söndü. (7)
- Anne ölmüş yavru ağlar. (7)
- Azerbaycan, Türkmenistan, Türk olan her soy ağladı. (7)
- Dünya insanları yardıma koştu. (8)
- Anne baba kardeş dostlar ağlaşır. (9)
- Nice gençler gelinler kızlar gitti. (9)
- Hastaneler doldu hiç yer kalmıyor. (9)
- Anne baba gitmiş, yavrular yetimdir. (9)
- Depremzedelerden sakatı çoktur, kiminin bacağı kolları yoktur. (9)
- Ölenler bir tek duasız örtüldü. (9)
- Binlerce insanlar enkazda kaldı. (9)
- Anneler ağlaşır yüreği yandı. (9)
- Deprem, memleketi kasti kavurdu. (9)
- Devletler yardıma koştu. (6, 7)
- Tüm tabur alay ağladı. (7)

7. Dualar ve dilekler

Yapılan yardımların yanı sıra insanlar bununla da yetinmeyip daha fazla iyilikte bulunmamın yollarını aramıştır. Hatta; “Bir ekmeğin varsa yarısını ver.” diyerek başkalarını da teşvik etmişlerdir. İmkânları nispetinde sağ kalanlara para, giyecek ve yiyecek yardımına koşanların yanı sıra kimileri de “Varlığım olsa da birer ev versem.” diyerek tavrını ortaya koymuştur. Bu arada halkın çoğu da depremzedelere ve Türk milletine dualar etmiştir.

- Allah acı yelleri estirmesin. (1)

Varlığım olsa da birer ev versem. (2)
 Yaralıya merhem sürsem. (2)
 Mağduru doyurup gönlünü görsem. (2)
 Uzatın elleri dostluk günüdür. (3)
 Kanayan yarayı bir bir sarmağa elleri uzatın. (3)
 Bir ekmeğin varsa yarısını ver. (4)
 Büyük Türk milleti başın sağ olsun. (5)
 Türklerin başı sağ olsun. (6)
 Depremzede imdadına koşup yardım edelim. (6)
 Derman olup süremedim bir merhem. (8)
 Başa iş geldi devlet yardım etsin. (9)
 Niceleri yurtsuz yuvasız kaldı. (9)

ALİMÎ

1957 yılında Sivas'ta doğmuştur. Asıl adı Süleyman Erdinç'tir. Fahri ve Saliha'nın oğludur. 1979-1982 yıllarında Almanya'da işçi olarak çalışmıştır. Evli ve ikisi erkek üç çocuk babası olup hâlâ Sivas'ta yaşamaktadır. İlk şiirini 1979'da yazmıştır. Saz çalabilen ve irticali olan Alimî'nin şiirleri teknik yönden güçlüdür. Gerek mısralarda gerekse ayaklarda iki, üç, dört hatta beş kafiyeli şiirler vücuda getirebilmektedir. Şiirleri, genellikle tasavvufi konuludur. Beş yüzden fazla şiiri vardır.

Çaresiz

Kara duman çöktü deniz üstüne
 Parçalandı yerler yollar çaresiz
 Telef oldu canlar bin bir üstüne
 Yükseldi feryatlar kullar çaresiz

İzmit'le Yalova Gölcük kayboldu
 Afat-ı arziye aniden oldu
 Körpecik yavrular uykuda öldü
 Çıkmıyor sesleri diller çaresiz

Ne yapsın Marmara kırık faylara
 Acıları böldük sene aylara
 Dayanmaz yürekler böyle vaylara
 Ezilmiş vücutlar beller çaresiz

Bin dokuz yüz doksan dokuz senesi
 On yedi Ağustos gece sinesi
 Yıkıldı binalar viran hanesi
 Kesilmiş nefesler haller çaresiz

Alimî böyledir vatan halleri
 Allah estirmesin acı yelleri

Yetmiş milyon ağlar akar selleri
Sızlandı vatandaş eller çaresiz

DERDİYÂR

1.6.1961’de Sivas’ta doğmuştur. İlkokul üçüncü sınıf öğrencisiyken bir trafik kazası sonucu sol ayağı kırılmış ve özürlü kalmıştır. Saz çalmaya ortaokulda başlamıştır. Endüstri Meslek Lisesi mezunudur. 1981 yılında girdiği TÜDEMSAŞ’tan 1997’de emekli olmuştur. Şiire 1982 yılında Âşık Gülşadi’nin yanında başlamıştır. İki yüzden fazla şiiri olan Derdiyâr, irticalen şiir söyleyebilen bir âşıktır. Sivas civarında lebdeğmez tarzında şiir söyleyen birkaç âşıktan birisidir. Şiirleri daha ziyade dini, ahlaki ve sosyal konulardadır.²

Kocaeli Depremi

On yedi Ağustos doksan dokuzda
On binlerce canı aldı bu deprem
Alarmini kurmuş gece saat üç
Ölüm zillerini çaldı bu deprem

Fay geldi evlerin içinden geçti
Ölenin çoğunu uykuda seçti
Kimini kafadan kolundan biçti
Cesedi sakatı boldu bu deprem

Kimisi balkondan camdan atladı
Yer yarıldı gümbür gümbür çatladı
Direkler devrildi ceryan patladı
On beş bin cana mal oldu bu deprem

Yaralıyı sakat koydu bitirdi
Arzusunu menziline yetirdi
Genç-yaşlı demeden aldı götürdü
Sayısız insanı sildi bu deprem

Varlığım olsa da birer ev versem
Yaralıya çare merhemi sürsem
Mağduru doyurup gönlünü görsem
Beni de çaresiz buldu bu deprem

Ölen anam babam gardaşım bacım
Çaresizim elde yoktur ilacım
Halim çok perişan ben de muhtacım

² Doğan Kaya, “Âşık Derdiyâr’ın Çok Kafiyeli Şiirler”, *Erciyes*, S. 293. Mayıs 2002, s. 9-10. / Arife Karakum, *Âşık Derdiyâr*, Kırşehir, 2005, 134 s. (Basılmamış Bitirme Tezi).

Yoksul olduğumu bildi bu deprem

Zaten millet fakir düşmüşler zora
Bu deprem millete baş oldu zira
Derdiyâr'ım düştüm âh ile zâra
Yaktı ciğerimi deldi bu deprem

DOST CEMALÎ

2. 5. 1970'te Gürün'ün Akdere köyünde doğmuştur. Asıl adı Cemal Toptaş'tır. 1980'de babasını, 1987'de de annesini kaybetmiştir. 1993 yılında Kayseri'ye yerleşmiştir. Cemal Toptaş, evli olup biri kız iki çocuk babasıdır. Şiire 1989 yılında başlamıştır. Şiir tekniği güçlüdür ve saz çalabilmektedir. Pek çok dergi ve kitapta şiirleri çıkan Dost Cemalî'nin çok sayıda teşekkür ve onur belgeleriyle plaketleri vardır.³

17 Ağustos Depremi

Dayanmaz yüreğim bu acılara
Uzatın elleri dostluk günüdür
Yavrusun kaybetmiş şu bacılara
Uzatın elleri dostluk günüdür

Kimi "Ruhum Hakk'a" diye bağırdı
Kimi "Yavru ana" diye çağırdı
Kimi duymuyordu kulak sağırdı
Uzatın elleri dostluk günüdür

Sakarya-İzmitler Adapazarlar
İsmi yazılmayan toplu mezarlar
Susmayın ozanlar aydın yazarlar
Uzatın elleri dostluk günüdür

On binlerce canı verdik toprağa
Gayrı vakit yoktur miskin durmağa
Kanayan yarayı bir bir sarmağa
Uzatın elleri dostluk günüdür

On yedi ağustos on iki kasım
Düşmanlar dost oldu kalmadı hasım
Acımız büyüktür bitmez bu yasım
Uzatın elleri dostluk günüdür

Nice canlar gitti gençlik çağında

---

³ Doğan Kaya Arşivi.

Kaynaşlı Düzce'de Bolu dağında
Güller hazan oldu dostun bağında
Uzatın elleri dostluk günüdür

O feryatlar kulağımdan gitmiyor
O gün bu gün gözüm uyku tutmuyor
Yalnız **Dost Cemali** ile bitmiyor
Uzatın elleri dostluk günüdür

HALİL İBRAHİM BACAK

1924 yılında Sivas'ın Hıdırnalı köyünde doğmuştur. 1955'te Sivas'a taşınmış, fırıncılık, aşçılık gibi, amelelik, eskicilik, hayvan alım satımı gibi muhtelif işlerde çalışarak geçimini sağlamıştır. 1964-1977 yılları arasında Almanya'da işçi olarak çalışmış, yurda döndükten sonra emekli olmuştur. Halen Sivas'ta yaşamaktadır. Baston, vazo, ziraat aletleri gibi çeşitli hediyelik ve süs eşyaları yaparak günlerini geçirmektedir.

Şiire 1974 Kıbrıs Barış harekâtından sonra başlamıştır. Sazı ve irticali, ustası ve çırağı yoktur. Beş yüz kadar şiiri vardır.⁴

Allah'ın Takdiri

Bir ay evvel gezdim seni Sakarya
Halin bu millete hal oldu gitti
Türkiye'nin can damarı sanayi
Depremde yıkıldı çöl oldu gitti

Değirmendere'si Düzce'yle Bolu
Yıkıldı evleri bozuldu yolu
Enkazın altları binlerce ölü
Acımız tarihe mal oldu gitti

Yer oynadı yere battı Yalova
Uykuda evladı yıkıldı yuva
Avcılar yatarken düştü tuzağa
Aktı gözyaşları sel oldu gitti

Söylemesi kolay yaşaması zor
Sen git de çadırda yaşayana sor
Bir ekmeğin varsa yarısını ver
Bu dünya onlara dar oldu gitti

Zavallı **Halil**'im sonun n'olacak

---

⁴ Doğan Kaya Arşivi.

Dünyaya gelenler birgün gülecek
Allah'ın takdiri yerin alacak
Nicesi Hak yolda kul oldu gitti

HALİL İBRAHİM BACAĞ

BAŞIN SAĞ OLSUN

Saat üçte yer oynadı yerinden
Kimsenin umudu yoktur yarından
Binlerce vatandaş geçti serinden
Büyük Türk milleti başın sağ olsun

Şehirler ilçeler yerle bir oldu
Enkazın altları cesetle doldu
Binlerce masumun yüzleri soldu
Büyük Türk milleti başın sağ olsun

Zalim deprem yataklarda avladı
Kanlarımız sular gibi çağladı
Sağ kalanlar yana döne ağladı
Büyük Türk milleti başın sağ olsun

Milletimiz can evinden vuruldu
Felek vurdu kanatları kırıldı
El ele verildi yara sarıldı
Büyük Türk milleti başın sağ olsun

İstanbul Koc'eli Sakarya Bolu
Yıkılmış köprüler bozulmuş yolu
Toprağın altında binlerce ölü
Büyük Türk milleti başın sağ olsun

Halil'im bunlara yürek dayanmaz
Yıkılan evlerde ışıklar yanmaz
Petrol ateş aldı alevler sönmez
Büyük Türk milleti başın sağ olsun

İBRAHİM AYDIN

1941 yılında Sivas'ın merkez köylerinden olan Porsuk köyünde doğmuştur. Çocukluğu köyünde geçmiştir. Her Anadolu çocuğu gibi ailesine yardım etmek için çobanlık yapmış, tarlaya gitmiştir. İlkokulu köyünde okumuştur. Yirmi dört yaşında Almanya'ya gitmiştir. 1974'te Türkiye'ye döndükten sonra taksicilik ve TIR şoförlüğü yapmıştır. 1990'da SSK'dan emekli olmuştur. Evli olup üç çocuğu vardır. Halen Sivas'ta yaşamaktadır.

Şiire, 1999'da 58 yaşında başlamıştır. Bu tarihte gördüğü rüya sonrası âşık olmuştur.

Yüz elliden fazla şiiri olup saz çalamamaktadır. Ustası ve çırağı yoktur.⁵

Deprem

Deprem Marmara'yı vurdu
Sanki kıyamette surdu
Siren fabrikalar durdu
Sirenleri çaldı kardaş

Türk milleti kara bağlar
İkiye ayrıldı dağlar
Analar ah çeker ağlar
Yaşları sel oldu kardaş

Ne yaparsa Mevlâ'm yapar
Deli olan yoldan sapar
Enkazlarda kolu kopar
Feryat eder iniler kardaş

Açılır mı Hakk'a dava
Kolay yapılmıyor yuva
İzmit'ti geçti Yalova
Yıkıp viran etti kardaş

Aman Allah bu ne işti
Görenlerin aklı şaştı
Devletler yardıma koştı
İlaç merhem oldu kardaş

Toprak altında binler
Kimi can verir, kimi inler
Köpekler de yeri dinler
Koşar haber verir kardaş

Yığın enkazı dağ olsun
Geri gelmeyen çağ olsun
Türklerin başı sağ olsun
Acımız büyüktür kardaş

İbrahim söyler adına
Baktım dünyanın tadına

⁵ Doğan Kaya, "Âşık İbrahim Aydın", *Erciyes*, S. 284, 8.2001, s. 14-15.

Depremzede imdadına
Koşup yardım edek kardaş

ÖMER TOMBUL

1947 yılında Sivas'ın Gaziköy'ünde doğmuştur.. İlkokul tahsilini köyünde yapmış, ancak fakirlik sebebiyle tahsiline devam edememiştir. Çocukluğunu ve gençliğini köyde çiftçilik yaparak geçirmiştir. Askerlik hizmetini yaptıktan sonra Sivas Belediyesinde işe girmiş; burada 25 yıl çalıştıktan sonra emekli olmuştur. Üç çocuğu vardır ve halen Sivas'ta yaşamaktadır. Şiire genç yaşlarda başlayan Ömer Tombul'un sazı ve ustası yoktur. Genellikle dinî ve millî konularda yazmaktadır. Hakkında iki kitap çıkmıştır. Şiir tekniği güçlü bir şairdir.⁶

Marmara Depremi

Bir bakınız Marmara'ya
Deprem oldu fay ağladı
Can dayanmaz bu yaraya
Nice bayan bay ağladı

Şu Adapazarı Bolu
Her tarafta ceset dolu
Kapandı Ankara yolu
Tiren hattı ray ağladı

Gör bak geldi birçok bakan
Cumhurbaşkanı Başbakan
Suyu Marmara'ya akan
Irmak dere çay ağladı

Araç yok kapandı yollar
Karıştı yeşiller allar
Kışladaki generaller
Er erbaş subay ağladı

İstanbul yıkıldı dendi
Her yer Cehennem'e döndü
Milyonlarca ocak söndü
Bayrak yıldız ay ağladı

Yıl iki bine az kala
Geldi başa türlü bela
Ordumuz başın sağ ola
Tüm tabur alay ağladı

⁶ Şair Ömer Tombul, *Sır Kapısı*, Sivas, 2003, 204 s. / Ayşe Benek Kaya, *Halk Şairi Ömer Tombul*, Sivas, 2005, s. 301-302.

Çökük ölenleri bağlar
 Şaştı kaldı kalan sağlar
 Anne ölmüş yavru ağlar
 Nice ağa bey ağladı

Coştı şu Marmara coştı
 Devletler yardıma koştı
 Tüm martılar dertli uçtu
 Dalga vurdu kıy ağladı

Müslüman Türk ülkesinde
 Al bayrağın gölgesinde
 Şu Marmara bölgesinde
 Merkez ilçe köy ağladı

Ömer Tombul gülmez yastan
 Ne bağ kaldı ne bir bostan
 Azerbaycan Türkmenistan
 Türk olan her soy ağladı

RABİA

1943 yılında İmranlı'nın Avşar köyünde doğmuştur. Asıl adı Raiba Zorlu'dur. Okula gitmemekle beraber, okuma ve yazmayı kendi kendine öğrenmiştir. İki kere evlenmiş, bu evliliklerden yedi çocuğu olmuştur. 1958 yılından beri Ankara'da yaşamaktadır. Yoksul bir yaşantısı vardır. Babasından intikal eden maaşla geçimini sürdürmektedir. Şiirlerinde genellikle tek ayak kullanmıştır. Hemen her konuda yazdığı şiirlerinden bir kısmını bazı dergi ve gazetelerde yayımlamıştır.⁷

Deniz Verdiğini Geri Alıyor
 Denizi dolduran hangi serseri
 Deniz verdiğini geri alıyor
 Deprem seferberi bakın rehberi
 Deniz verdiğini geri alıyor

Diyen olmadı mı “Yeter be, yapma”
 Dünyanı unutup paraya tapma
 Değerli yuvadan ayrılıp kopma
 Deniz verdiğini geri alıyor

⁷ Ozan Naçarî, *Anadolu Kültürü ve Ozanlarımız*, Ankara, 1995, s. 281-284. / Hakan Sıvacı, *Ankara'da Yaşayan Sivaslı Âşıklar*, Ankara, 1996, s. 51-55 (Basılmamış Lisans Tezi). / *Ozanlar Vakfı Şiir Antolojisi*, 2002, Ankara 2002, s. 189-198.

Denizin üstünde kurdular yuva
Daima gerçektir, aldılar hava
Deprem bahanesi hırsızda dava
Deniz verdiği geri alıyor

Dünya insanları yardıma koştu
Davayı görenler bu işe şaştı
Deli mütayitler hataya düştü
Deniz verdiği geri alıyor

Dersin ki **Rabia** çok büyük deprem
Derman olup süremedim bir merhem
Dağıldı yuvalar hep peren peren
Deniz verdiği geri alıyor

ŞÜKRÜ KARATAŞ

1955'te Doğanşar'ın Söbüler köyünde doğmuştur. Kendisinin ve iki kardeşinin de gözleri kördür. Evlidir ve üç çocuğu vardır. Çileli bir hayat sürmüştür. Halen 1985'te taşındığı İstanbul'da yaşamaktadır. Saz çalmasını ağabeyinden öğrenen Karataş, dostlarının yardımıyla birkaç kaset doldurmuştur. Birkaç şiiri mahlassız olmakla beraber, şiirlerinde soyadını, bazen de adını soyadını mahlas olarak kullanmıştır.⁸

Deprem Faciası

On yedi Ağustos yıl Doksan dokuz
Sabah saat üçte evlerde yokuz
Yıkık viraneler hep kaldı ıssız
Anne baba kardeş dostlar ağlaşır

Bu büyük kud(u)ret Allah'tan geldi
Ağlaşır yavrular annemiz n'oldu
Bütün duyanların gözleri doldu
Anne baba kardeş dostlar ağlaşır

Gitti nice gençler gelinler kızlar
İçler acısıdır yürekler sızlar
Uzmanlar denizde fay hattı izler
Anne baba kardeş dostlar ağlaşır

Bu seneki deprem bitmek bilmiyor
Hastaneler doldu hiç yer kalmıyor
Ne yazık gidenler geri gelmiyor

⁸ Fikri Karaman, *Sivas Doğanşar İlçesi ve Köyleri Belgesi*, İstanbul, 2000, s. 252-255.

Anne baba kardeş dostlar ağlaşır

Çok ocaklar söndü tütüyor tütün
Anne baba gitmiş yavrular yetim
Bu dert satılmaz ki ben kime satım
Anne baba kardeş dostlar ağlaşır

Depremzedelerden sakatı çoktur
Kiminin bacağı kolları yoktur
Çadırlar hastane çok geldi doktor
Anne baba kardeş dostlar ağlaşır

Depremzedeler de tutuldu kışa
Dayancı* kalmamış yağmura yaşa
Devlet yardım etsin iş geldi başa
Anne baba kardeş dostlar ağlaşır

Enkazda yaşanmaz yeri havasız
Ölenler örtüldü bir tek duasız
Niceleri kaldı yurtsuz yuvasız
Anne baba kardeş dostlar ağlaşır

Çifte depremler de peş peşe geldi
Ne Adapazarı ne Gölcük kaldı
Binlerce insanlar enkazda kaldı
Anne baba kardeş dostlar ağlaşır

Dozerler enkaza verdi küreği
Anneler ağlaşır yandı yüreği
Böyle midir yaşamının gereği
Anne baba kardeş dostlar ağlaşır

Deprem memleketi kasti kavurdu
Nice fabrikalar yıktı savurdu
Düzce'yi sorarsan yetimler yurdu
Anne baba kardeş dostlar ağlaşır

Sonuç:

Destanlar her ne kadar tarihi belge olmasa da ihtiva ettiği konular bakımından zaman zaman tarihe ışık tutarlar. Savaş, kıtlık, deprem, sel, salgın hastalık destanları bunların başında gelir. Bu bakımdan destanları sadece bir edebî metin olarak değil bir bakıma vesika olarak da görmeliyiz.

---

* **dayanç** : dayanak, direnç